

Terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja vastaavuus vertailumaiden sääntelyn kanssa

Lausuntotiivistelmä työryhmämietinnöstä

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:14

Terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja vastaavuus vertailumaiden sääntelyn kanssa

Lausuntotiivistelmä työryhmämietinnöstä

Oikeusministeriö

ISBN PDF: 978-952-259-870-7

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	30.9.2020
Tekijät	Janne Kanerva	
Julkaisun nimi	Terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja vastaavuus vertailumaiden sääntelyn kanssa. Lausuntotiivistelmä työryhmämietinnöstä	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:14	
Diaari/hankenumero	OM011:00/2020, VN/933/2020	Teema Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN PDF	978-952-259-870-7	ISSN PDF 2490-1172
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-870-7	
Sivumäärä	29	Kieli suomi
Asiasanat	Terrorismirikokset, rangaistukset, rikosoikeus, salaiset pakkokeinot, salaiset tiedonhankintakeinot	
Tiivistelmä	<p>Oikeusministeriön asettaman työryhmän 16.6.2020 julkaistussa mietinnössä ehdotettiin muutoksia terrorismirikoksia koskeviin säännöksiin. Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausunnon 30 taholta. Lausuntoja saapui 23.</p> <p>Lausuntopalaute tukee työryhmän johtopäätöstä, jonka mukaan Suomen terrorismirikoksia koskevat rangaistussäännökset vastaavat Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita tietyin varauksin ja ovat kattavia vertailuvaltioiden lainsäädäntöihin verrattuna.</p> <p>Enemmistö lausunnonantajista on suhtautunut myönteisesti mietinnön lainsäädäntöehdotuksiin. Useissa sellaisissakin lausunnoissa on kuitenkin kiinnitetty huomiota tarpeeseen täsmentää ja täydentää vähintäänkin säännösten perusteluja. Lainsäädäntöehdotuksiin kielteisesti suhtautuvissa lausunnoissa on nostettu esiin sääntelyn täsmällisyyttä edellyttävän rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen lisäksi muutosten tarpeen riittämätön perusteleminen ja ehdotusten ongelmallisuus perusoikeusnäkökulmasta. Kielteinen lausuntopalaute kohdistuu terroristiryhmän toimintaan osallistumista koskevaa ehdotusta enemmän terrorismirikoksiin liittyvää julkista kehottamista koskevaan ehdotukseen.</p> <p>Useissa lausunnoissa on katsottu, että ehdotuksiin liittyvät rangaistusasteikot eivät ole joiltakin osin perustellussa suhteessa toisiinsa nähden. Lisäksi on kiinnitetty huomiota salaisten pakkokeinojen ja salaisten tiedonhankintakeinojen käyttömahdollisuuden laajenemiseen lieviin rikoksiin.</p> <p>Enemmistö lausunnonantajista katsoo, että on suoritettava vaikeaselkoisiksi muodostuneiden terrorismirikossäännösten kokonaisuudistus. Jotkut lausunnonantajat katsovat, että se on tehtävä pikaisesti ja yksittäisten pykälämuutosten asemesta.</p>	
Kustantaja	Oikeusministeriö	
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet	30.9.2020	
Författare	Janne Kanerva		
Publikationens titel	Bedömning av om den nationella lagstiftningen om terroristbrott är tidsenlig och hur väl bestämmelserna stämmer överens med regleringen i referensländerna Sammandrag av utlåtandena om arbetsgruppsbetänkandet		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2020:14		
Diarie-/ projektnummer	OM011:00/2020, VN/933/2020	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN PDF	978-952-259-870-7	ISSN PDF	2490-1172
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-870-7		
Sidantal	29	Språk	finska
Nyckelord	Terrorism, straff, straffrätt, hemliga tvångsmedel, hemliga metoder för inhämtande av information		
Referat	<p>I det betänkande som den av justitieministeriet tillsatta arbetsgruppen publicerade den 16 juni 2020 föreslås ändringar i bestämmelserna om terroristbrott. Justitieministeriet begärde utlåtande om betänkandet av 30 instanser. Det kom in sammanlagt 23 utlåtanden.</p> <p>I utlåtandena understödde man arbetsgruppens slutledning om att Finlands straffbestämmelser i fråga om terroristbrott med vissa förbehåll motsvarar de internationella bestämmelser som är förpliktande för Finland och är heltäckande i jämförelse med lagstiftningen i de övriga jämförelseländerna.</p> <p>De flesta remissinstanserna förhöll sig positiva till lagstiftningsförslagen i betänkandet, men även i dessa utlåtanden fäste man dock uppmärksamhet vid att åtminstone motiveringarna i förslagen behöver preciseras och kompletteras. De remissinstanser som förhöll sig negativa till lagstiftningsförslagen lyfte utöver den straffrättsliga legalitetsprincip som förutsätter exakta bestämmelser även fram att behovet av ändringarna inte motiveras tillräckligt och att bestämmelserna kan vara problematiska med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. Den negativa responsen riktade sig mer mot förslaget om offentlig uppmaning i anslutning till terroristbrott än förslaget om deltagande i en terroristgrupps verksamhet.</p> <p>I flera utlåtanden ansågs det att straffskalorna i förslagen inte till alla delar var proportionerliga i förhållande till varandra. Remissinstanserna yttrade sig också om möjligheten att utvidga hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information till lindriga brotten.</p> <p>I de flesta utlåtanden ansåg man att det behövs en totalreform av de svårförståeliga bestämmelserna om terroristbrott. Några remissinstanser ansåg att det är bättre att snabbt börja bereda reformen i stället för att ändra enskilda paragrafer.</p>		
Förläggare	Justitieministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

1	Johdanto	6
1.1	Työryhmämietintö	6
1.2	Pyydetyt ja saadut lausunnot.....	8
2	Yleinen lausuntopalaute	9
3	Yksityiskohtainen lausuntopalaute	13
3.1	Rikoslakia koskevat muutosehdotukset.....	13
3.2	Pakkokeinolain 10 lukua koskevat muutosehdotukset	23
3.3	Poliisilain 5 lukua koskevat muutosehdotukset	23
3.4	Lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käyttöä koskeva muutosehdotus.....	24
4	Lainsäädäntömuutosten vaikutukset	25
5	Muut lausunnoissa esiin nostetut asiat	26

1 Johdanto

1.1 Työryhmämietintö

Oikeusministeriö asetti 26 päivänä helmikuuta 2020 työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida kansallisen terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja sen vastaavuus keskeisten eurooppalaisten vertailumaiden sääntelyn kanssa. Erityisesti tuli arvioida terroristiryhmään tai -järjestöön kuulumiseen tai sen toimintaan osallistumiseen liittyvät rangaistussäännökset ja valmistella niitä koskevat tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Näitä kysymyksiä koskevien muutostarpeiden ilmetessä työryhmän mietintö oli laadittava hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän oli tässä työssä myös erityisesti otettava huomioon keskeiseksi katsottavien vertailuvaltioiden ja varsinkin muiden Pohjoismaiden lainsäädäntö. Työryhmä luovutti mietintönsä 16 päivänä kesäkuuta 2020.

Työryhmä toimeksiantonsa mukaisesti ensinnäkin arvioi terrorismirikoksia koskevien rangaistussäännösten ajanmukaisuutta ja vastaavuutta keskeisten vertailumaiden sääntelyn kanssa. Suomessa terrorismirikoksina rangaistaviksi säädettyjen tekojen joukko on laaja. Lainsäädäntö vastaa Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita sillä varauksella, että erikseen valmisteltavina ovat terrorismin rahoittamisrikoksia koskevat lainsäädäntömuutokset ja että terrorismirikoksia koskevan direktiivin täytäntöönpanon arviointi on Euroopan unionissa vielä kesken. Vertailua muiden valtioiden lainsäädäntöihin vaikeuttaa esimerkiksi erilaisten lainsäädännön kirjoitustapojen käyttäminen. Siitä huolimatta voidaan arvioida, että Suomen terrorismirikoksia koskevat rangaistussäännökset ovat kattavia vertailuvaltioiden lainsäädäntöihin verrattuna. Työryhmä totesi eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan esiin nostaman terrorismirikoksia koskevan ja erityisesti sääntelyn selkeyttämiseen liittyvän rangaistussäännösten kokonaisarvioinnin tarpeen.

Terroristiryhmään tai -järjestöön kuulumista tai sen toimintaan osallistumista koskien työryhmä ehdotti rangaistavuuden laajentamista rikoslain (39/1889) 34 a luvun 4 §:n 1 momentissa jo rangaistaviksi säädettyjen terroristiryhmän toiminnan edistämistekojen lisäksi siihen, että henkilö hoitaa terroristiryhmän terroristisen rikollisen toiminnan kannalta olennaista tehtävää. Kyseisen rikoksen nimike myös muutettaisiin "terroristiryhmän

toimintaan osallistumiseksi”. Uutena terrorismirikoksena ehdotettiin rikoslain 34 a luvun 5 d §:ssä säädettäväksi rangaistavaksi terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen, joka koski värväytymistä terroristiryhmään tai terrorismirikoksen tekemistä ja josta tuomittaisiin sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Kyseisen teon rangaistavuus ei edellyttäisi vaaraa terrorismirikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisestä. Rangaistavaksi tulisi myös sellaisen julkisen kehottamisen rahoittaminen (rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin mukainen terrorismin rahoittaminen) ja matkustaminen toiseen valtioon sen tekemistä varten (rikoslain 34 a luvun 5 b §:n 1 momentin mukainen matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten).

Lisäksi salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun ja poliisilain (872/2011) 5 luvun säännöksiin ehdotettiin tehtäviksi terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen edellyttämät muutokset. Mainittu rikos lisättäisiin sillä edellytyksellä, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta, keinon käytön perusteeksi rikoksen paljastamista, telekuuntelua, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua koskeviin säännöksiin. Ilman mainittua edellytystä terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen lisättäisiin televalvonnan käytön peruserikokseksi. Pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun säännöksiin tehtäisiin myös muutokset, jotka johtuvat siitä, että terroristiryhmän toiminnan edistämisen rikosnimike muutettaisiin terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi. Lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019) 3 §:n 6 kohdan terrorismirikoksen määritelmää muutettaisiin niin, että se kattaa myös terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen.

1.2 Pyydetty ja saadut lausunnot

Työryhmämietinnöstä pyydettiin lausunto 30 taholta lausuntopyynnöllä, joka julkaistiin lausuntopalvelu.fi-sivustolla. Lausuntoaika päättyi 28.8.2020. Lausunto tai ilmoitus siitä, että asiasta ei ole lausuttavaa, saatiin 4.9.2020 mennessä 23 taholta. Lausunto pyydettiin seuraavilta tahoilta (tähdellä (*) merkityt antoivat lausunnon tai ilmoituksen):

Liikenne- ja viestintäministeriö *

Sisäministeriö *

Ulkoministeriö *

Valtiovarainministeriö *

Eduskunnan oikeusasiamies *

Valtioneuvoston oikeuskansleri *

Keskusrikospoliisi *

Poliisihallitus *

Suojelupoliisi *

Syyttäjälaitos (valtakunnansyyttäjän toimisto)*

Rajavartiolaitoksen esikunta (sisäministeriön rajavartio-osasto) *

Tulli

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Helsingin hovioikeus

Turun hovioikeus *

Helsingin kärjäoikeus *

Itä-Uudenmaan kärjäoikeus *

Etelä-Suomen syyttäjäalue *

Suomen Asianajajaliitto *

Suomen Lakimiesliitto ry *

Amnesty International Suomen osasto ry *

Luvan saaneet oikeusavustajat ry

Julkiset Oikeusavustajat ry

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry *

Suomen Punainen Risti ry

Suomen tuomariliitto ry *

Suomen syyttäjähdistys ry *

Helsingin yliopisto

Lapin yliopisto (professori Minna Kimpimäki) *

Professori Martin Scheinin *

2 Yleinen lausuntopalaute

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää mietintöä kattavana ja tarkoituksenmukaisena. Mietinnössä on huomioitu terrorismirikosten säännöksissä havaittuja laajennustarpeita.

Sisäministeriö toteaa, että työryhmässä ovat olleet mukana sisäministeriön edustaja poliisiosastolta sekä edustaja suojelupoliisista.

Ulkoministeriö toteaa, että sen edustaja on osallistunut työryhmän työhön, ja hänen esittämänsä näkökohdat on voitu ottaa huomioon mietintöä valmisteltaessa. Ulkoministeriö voi yhtyä mietinnön esityksiin ja suosituksiin. Työryhmän ehdotukset rangaistavuuden laajentamisesta ovat perusteltuja. Mietinnössä on kiinnitetty asianmukaista huomiota kansainvälisen oikeuden Suomelle asettamiin velvoitteisiin.

Valtiovarainministeriöllä ei ollut lausuttavaa asiassa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan vaikuttaa siltä, että vakiintuneilla kriminalisointiperiaatteilla ei terrorismin kohdalla katsota olevan täysin samanlaista painoarvoa kuin lainsäädäntötyössä yleensä. Tältä osin lausunnossa viitataan uusille kriminalisoinneille osoitettavissa olevaan painavaan yhteiskunnalliseen tarpeeseen ja rikosoikeusoikeuteen turvautumiseen vasta viimeisimpänä keinona. Yleensä normaalit osallisuusopit riittävät rikollisten tuomitsemiseen eikä rikosvastuun toteuttamiseksi tarvita kaiken kattavia edistämiskriminalisointeja.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan työryhmä on huomattavan nopealla aikataululla laatinut mietinnön, jossa se on asiantuntevasti ja huolellisesti arvioinut terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuutta ja sen vastaavuutta keskeisten eurooppalaisten vertailumaiden sääntelyn kanssa. Mietintö on lisäksi esitystavaltaan huolellisesti mietitty.

Keskusrikospoliisi toteaa, että se on osallistunut työryhmän työskentelyyn. Ehdotetut muutokset ovat tarkkarajaisia.

Poliisihallitus kiittää työryhmää selkeästä ja kattavasta mietinnöstä. Työryhmän mietintö on hyvin ja laajapohjaisesti valmisteltu.

Suojelupoliisi toteaa, että se on osallistunut mietintöä valmistelevaan työryhmään ja suojelupoliisin näkemykset on huomioitu mietinnön valmistelun aikana. Suojelupoliisi pitää mietintöä kattavana ja tarkoituksenmukaisena. Mietinnössä ehdotetut laajennukset vastaavat hyvin niihin ongelmakohtiin, joita työryhmän tarkasteltavina olleissa terrorismirikoksia koskevissa säännöksissä on havaittu.

Syyttäjälaitos toteaa, että valtakunnansyyttäjän toimisto on osallistunut työryhmän työskentelyyn edustajansa kautta. Valtakunnansyyttäjän toimiston näkemykset ja kannanotot ovat tulleet huomioon otetuiksi työryhmän mietinnössä. Valtakunnansyyttäjän toimistolla ei ole tämän vuoksi lausuttavaa mietinnöstä.

Rajavartiolaitoksen esikunta (sisäministeriön rajavartio-osasto) pitää työryhmämietinnössä esitettyjä tavoitteita sekä ehdotettuja lainsäädäntömuutoksia kannatettavina eikä sillä ole oman toimialansa osalta asiassa erityistä lausuttavaa.

Turun hovioikeuden mukaan kriminalisointeja ja perusoikeusrajoituksia harkittaessa lähtökohtana on, että ne tulee rajata niin suppeiksi kuin mahdollista. Nyt ehdotetut terroristiryhmän toimintaan osallistumista ja terrorismirikoksiin liittyvää julkista kehottamista koskevat muutokset eivät sinänsä loisi uudentyyppisiä rajoituksia. Hovioikeus arvioi, ettei muutosesitys sisällä sellaisia rajoituksia perusoikeuksiin, jotka olisivat epäsuhdassa tavoiteltujen intressien kanssa. Hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointi on lainkäyttäjän näkökulmasta yksittäistapauksissa riippuvainen suurelta osin kuitenkin myös siitä, miten täsmällisesti ja tarkkarajaisesti uudet rajoitukset määritellään. Tässä tapauksessa sääntelyn tarkkuuden merkitys korostuu, koska terrorismirikoslainsäädäntö on verraten uutta, eikä siihen liittyen ole syntynyt eikä ole odotettavissa laajaa ratkaisukäytäntöä, ja koska terrorismirikoksina kriminalisoitavista teoista osa saattaa täyttää myös jonkin muun entuudestaan rikolliseksi säädetyn toiminnan tunnusmerkistön. Yksittäistapauksissa mahdollisesti ilmenevistä tulkintahaasteista huolimatta ehdotettuun sääntelyyn ei liity sellaista, joka käytännön oikeudenhoidon näkökulmasta olisi esteenä sen asianmukaiselle soveltamiselle.

Helsingin kärjäoikeus toteaa, että se ollut työryhmässä edustettuna ja voinut siten tulla kuulluksi myös työryhmätyöskentelyn aikana. Kärjäoikeus pitää muutosesityksiä kannatettavina eikä sillä ole yleisperusteluiden johdosta huomauttamista.

Itä-Uudenmaan kärjäoikeus ilmoitti, että se ei anna asiassa lausuntoa.

Suomen Asianajajaliitto on ollut työryhmässä edustettuna ja liiton kannanotot yksittäisiin lainmuutosehdotuksiin on tuotu esiin osana työryhmän työskentelyä. Työryhmän mietintö on kaikilta osiltaan sopusoinnussa sille annetun toimeksiannon kanssa, ja työryhmä on mietinnössään pyrkinyt kiinnittämään huomiota toimeksiantoon ja terrorismirikosten kriminalisointiin liittyviin oikeusturvakysymyksiin (erityisesti sivut 49–57). Suomen Asianajajaliitto pitää sinänsä kannatettavana terrorismirikoksia koskevan lainsäädännön päivittämistä.

Suomen Asianajajaliitto vierastaa työryhmän tehtävänantoon sisällytettyä vaatimusta rangaistavuuden alan laajentamiseksi. Mietinnössä esitettyjen kriminalisointien avoimuus sisällyttää rangaistaviksi teoiksi myös varsinaiseen terroristiseen toimintaan huomattavan etäisesti liittyvän menettelyn. Liitto tuo esiin vakavan huolensa siitä, että rikostunnusmerkistöjen avoimuuden kasvattaminen yhdessä viranomaisille yhä suuremmassa määrin luovutettujen pakkokeino-oikeuksien kanssa muodostaa konkreettisen uhan siitä, että yksilön toiminnan rangaistavuus perustuu jatkossa mielipiteille eikä konkreettiselle menettelylle. Edelleen liitto pitää huolestuttavana työryhmämietinnöstäkin ilmenevää tarvetta laajentaa esitutkintaviranomaisten käytössä olevien pakkokeinojen valikoimaa yli pakkokeinolaista ilmenevien, rikoksen vähimmäisrangaistukseen perustuvien normien.

Suomen Lakimiesliitto ry toteaa, että työryhmän mietintö on perusteellisesti ja asiantuntevasti laadittu. Työryhmämietinnössä itsessään esitetyt lakimuutokset ovat kannatettavia.

Amnesty International Suomen osasto ry toteaa, että työryhmän ehdottamissa uusissa kriminalisoinneissa ja muissa muutoksissa ei ole kyse kansainvälisten velvoitteiden täysimääräisen toteuttamisen varmistamisesta. Tällöin kriminalisoinnille tulee olla muita painavia yhteiskunnallisia perusteita. Terrorismirikoksiin liittyvässä sääntelyssä on erityisen tärkeää huomioida kansainväliset ihmisoikeussopimukset sekä perustuslain mukaiset perusoikeudet. Mietinnössä olisi tullut tarkastella tarkemmin ehdotettujen kriminalisointien todellista tarvetta ja sitä, päästäisiinkö tavoitteisiin jollain vähemmän perus- ja ihmisoikeuksiin puuttuvalla tavalla, kuten jo olemassa olevilla kriminalisoinneilla.

Suomen tuomariliitto ry pitää terrorismirikosten kokonaisuudistusta pistemäisiä uudistuksia kannatettavampana. On varmistettava, että rikoslain säännöksiä ei muuteta tavalla, joka on ongelmallista kansallisen rikoslainsäädännön systematiikan tai laillisuusperiaatteen kannalta.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry toteaa, että se ei katso aiheelliseksi lausua työryhmämietinnöstä.

Suomen syyttäjähdistys ry:n mukaan terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuutta ja vastaavuutta vertailumaiden sääntelyn kanssa arvioivassa työryhmämietinnössä on tarkasteltu työryhmälle toimeksiannossa annettuja kysymyksiä kattavasti ja mietintö on kauttaaltaan laadukkaasti laadittu. Työryhmän raportin johtopäätökset ja esitykset ovat kannatettavia.

Lapin yliopisto (professori Minna Kimpimäki) toteaa, että kyseessä on huolellisesti tehty ja asiantunteva mietintö. Esitetyt lainsäädäntömuutokset ovat perusteltuja.

Professori Martin Scheinin pitää useimpia nyt tehtyjä muutosehdotuksia (rikoslain 34 a luvun 4, 5 ja 5 b §) itsessään hyvin laadittuina ja erillään luettuina ongelmattomina. Tämä ei tarkoita, että hän pitäisi ehdotettuja uusia muotoiluja kaikin osin ongelmattomina. Nykyisen lain tapaan ne ovat ongelmallisia rikosoikeudellisen legaliteettivaatimuksen ja siis perustuslain 8 §:n kannalta. Tämä ei kuitenkaan seuraa nyt ehdotetuista muutoksista, vaan kyseisiin säännöksiin jo nyt sisältyvistä viittauksista rikoslain 34 a luvun muihin säännöksiin (6 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 6 §:n 2 momentti).

3 Yksityiskohtainen lausuntopalaute

3.1 Rikoslakia koskevat muutosehdotukset

Rikoslain 34 a luvun 4 § (terroristiryhmän toiminnan edistäminen/terroristiryhmän toimintaan osallistuminen)

Työryhmän mietinnössä pykälän otsikko ja rikosnimike ehdotetaan muutettavaksi ”terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi” ja pykälän 1 momentin 4 kohta muutettavaksi niin, että sen mukaan rangaistavaa on hoitaa terroristiryhmän mainitun rikollisen toiminnan kannalta olennaista tehtävää. ”Mainitun rikollisen toiminnan” viittaa momentin johdantokappaleessa todettuun terroristiryhmän rikoslain 34 a luvun 1, 1 a tai 2 §:ssä tarkoitettuun rikolliseen toimintaan.

Lisäksi pykälää muutettaisiin niin, että sen 2 momentista poistettaisiin sanat ”oikeudellisesta neuvonnasta”, koska niitä ei enää käytettäisi momentissa viitatussa 1 momentin 4 kohdassa.

Muutettu pykälä kuuluisi kokonaisuudessaan seuraavasti:

4 §

Terroristiryhmän toimintaan osallistuminen

Joka edistääkseen terroristiryhmän 1, 1 a tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa taikka tietoisena siitä, että hänen toimintansa edistää sitä,

1) varustaa tai yrittää varustaa terroristiryhmää räjähteillä, aseilla, ampumatarvikkeilla tai niiden valmistamiseen tarkoitetuilla aineilla tai tarvikkeilla taikka muilla vaarallisilla esineillä tai aineilla,

2) hankkii tai yrittää hankkia taikka luovuttaa terroristiryhmälle toimitiloja tai muita sen tarvitsemia tiloja taikka kulkuvälineitä tai muita ryhmän toiminnan kannalta erittäin tärkeitä välineitä,

3) hankkii tai yrittää hankkia tiedon, jonka tuleminen terroristiryhmän tietoon on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa maalle tai kansainväliselle järjestölle, taikka välittää, luovuttaa tai ilmaisee terroristiryhmälle sellaisen tiedon,

4) hoitaa terroristiryhmän mainitun rikollisen toiminnan kannalta olennaista tehtävää tai

5) tekee 32 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitetun rikoksen,

on tuomittava, jollei teko ole 1, 1 a tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *terroristiryhmän toimintaan osallistumisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään, ei koske rikoksen esitutkintaan tai tuomioistuinkäsittelyyn taikka rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvää oikeudellisen avustajan tai asiamiehen tehtävien hoitamista.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan, kun kysymys on sotilaalliseen tapaan organisoituneesta terroristiryhmästä, mietinnössä esimerkkeinä mainitut pysyvät tehtävät ovat epäilemättä sellaisia, joita voidaan pitää terroristiryhmän toiminnan kannalta olennaisina. Toisaalta tällaisissa tehtävissä toimivat henkilöt voitaneen jo normaalien osallisuusoppien perusteella monissa tapauksissa saattaa rikosvastuuseen terroristiryhmän toiminnasta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan asian jatkovalmistelussa tulisi pohtia terroristiryhmän lääkärin ja ruoka- ja vesihuollosta vastaavan henkilön asemaa. Laiminlyödessään tahallaan hoidon antamisen hengenvaarassa tai vakavassa terveyden vaarassa olevalle terroristille lääkäri saattaisi syyllistyä rikoslain 21 luvun 15 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimen laiminlyöntiin tai laiminlyöntinä toteutettuihin vakavampiin rikoksiin. Voimassa olevan ja ehdotettavan rikoslain 34 a luvun 4 §:n 2 momentin mukaan terroristia esitutkinnassa tai oikeudenkäynnissä avustava asianajaja ei voi syyllistyä edistämisrikokseen. Lääkärin tavoin asianajajakin voi toimillaan vaikuttaa siihen, pääseekö (epäilty) terroristi jatkamaan toimintaansa. Avoimeksi jää, voisiko ISIS-tyyppisen järjestön päiväkodin pitäminen tai muiden kuin omien lasten hoitaminen olla ehdotetussa lainkohdassa tarkoitettu olennainen tehtävä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan kysymyksessä olevan säännöksen tuleva soveltamisala on jäämässä sängen epäselväksi kuten muidenkin terrorismin edistämisen kattavaan kriminalisointiin tähtäävien säännösten kohdalla. Jos välttämätön yhteiskunnallinen tarve on olemassa, lisäesimerkkien esittäminen tilanteista, joissa säännöstä tulevaisuudessa tultaisiin soveltamaan, ei voine olla ylivoimaista. Ehdotuksen epätasällisuuden ongelmallisuutta lisää se, että myös ehdotettu tekemuoto voisi olla useiden salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen, jopa asuntokuuntelun, käytön perusteena. Herää kysymys, täyttääkö sääntely perustuslakivaliokunnan esittämät vaatimukset säännöksen sanamuodon osalta, ja mahdollistaako sääntely ehdotetussa muodossa liian helposti sen, että esimerkiksi telekuuntelua olisi mahdollista käyttää sellaisen rikoksen tutkintaan, joka tosiasiallisessa tekemuodossaan ei täytä perustuslain edellytyksiä toiminnan luonteesta.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan työryhmän ehdottama tekoapatunnusmerkki on avoin ja voi johtaa pulmallisiin rajanvetoihin siitä, mikä on olennainen tehtävä ja minkälaista tietoisuutta terroristisesta tarkoituksesta edellytetään varsinkin silloin, kun ryhmällä on myös laillista toimintaa. Tästä huolimatta työryhmä on esittänyt vahvoja perusteluja muutosehdotuksensa tueksi.

Keskusrikospoliisin mukaan lakiehdotuksen kohta mahdollistaa aikaisempaa paremmin kaikenlaisen terroristiryhmän toiminnan olennaisen tukemisen rikosoikeudellisen arvioimisen. Lakiehdotuksen laajennus kattamaan terroristiryhmän rikollisen toiminnan kannalta olennaisen tehtävän hoitaminen on tärkeä uudistus. Perusteluissa on luonnehdittu esimerkein olennaisuuden vaatimusta sekä erilaisia mahdollisia tekoapoja osana teonkuvausta riittävällä tavalla.

Poliisihallituksen mukaan, ottaen huomioon mietinnössä tarkasteltu vertailumaiden arviointi, vaikuttaa nykyinen soveltamisala olevan muita vertailumaita suppeampi. Ehdotetun laajennetun tunnusmerkistön osalta on kiinnitettävä erityistä huomiota nyt esitetyn ”olennaisuus”-vaatimuksen osalta. Lähtökohtana on, että kielletty menettely tulee kuvata säännöksessä rangaistusvastuun syntymisen kannalta riittävän selkeästi ja täsmällisesti. Mietinnössä on kriminalisoinnin perusteluissa hyvin konkreettisin esimerkein rajattu pois tilanteet sekä tehtävät, joita ”olennaisuus”-vaatimus ei koske. Tämä osaltaan helpottaa lainsoveltajan toimintaa selkeyttäen vaatimuksen riittävän selkeästi ja täsmällisesti.

Turun hovioikeuden mukaan kyseessä olisi pääasiassa kokoontumis- ja yhdistymisvapauden rajoitus, mikä korostaa tarvetta sääntelyn tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen. Ehdotettu muutos lisäisi olemassa olevan pykälän soveltamistilanteita, luoden samalla lainkäyttäjälle kuitenkin jonkin verran epävarmuutta sen arvioimisessa, minkälainen teko jatkossa täyttäisi rikoksen tunnusmerkistön. Järjestäytynyt rikollinen toiminta saattaa olla luonteeltaan sellaista, etteivät kaikki siihen osallistuvat ole tosiasiasa tietoisia oman toimintansa todellisesta merkityksestä kokonaisuuden osana. Edelleen ongelmalliseksi

saattaisi osoittautua terroristiryhmän syntyhetken tai jonkin yhteenliittymän terroristiryhmäksi muuttumisen ajankohdan määrittelemisen. Muutosehdotukseen sisältyvä rikollisen toiminnan kannalta olennaisen tehtävän hoitamisen määritelmä ei ole sanamuotonsa puolesta selvärajainen olennaisuutta koskien. Olennaisuuden käsitteeseen liittyvää lainsäätäjän tahtotilaa on mietinnössä kuvattu esimerkein, joiden perusteella olisi mahdollista ainakin pääosassa tapauksista suoraan arvioida yksilön toiminnan oleellisuus terroristisen päämäärän kannalta.

Helsingin käräjäoikeuden mukaan muutosesityksen mukainen rangaistavien tekotapojen laajentaminen yleisemmäksi eli kaikkia olennaisia tehtäviä koskevaksi ei tule aiheuttamaan lainsoveltajalle erityisiä tulkintaongelmia. Käräjäoikeus yhtyy työryhmämietinnöstä välittyvään näkemykseen siitä, että 4 kohdan yleisempään muotoon muuttaminen ei ole vastoin rikosoikeudellisen sääntelyn tarkkarajaisuutta edellyttävää rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta eikä tule aiheuttamaan ylitsepääsemättömiä näyttöongelmia.

Etelä-Suomen syyttäjälue toteaa, että tulkintaongelmia saattaa helposti syntyä koskien sitä, mikä voi mahdollisesti olla olennaisen tehtävän hoitaminen ja mikä voi olla tällaisen ryhmän sisällä mahdollisesti tapahtuvaa humanitaarista avustamista, joka myös voi olla olennaista.

Suomen Asianajajaliitto katsoo uuden kohdan jättävän avoimeksi sen, minkälaisen ”tehtävien hoitamisen” voidaan katsoa täyttävän teon tunnusmerkistön. Ehdotuksessa esitetty muoto saattaa rangaistavuuden piiriin varsin kaukaisestikin terroristiseen toimintaan liittyvät tehtävät. Tältä osin liitto ei pidä muutosta täysin onnistuneena.

Suomen Lakimiesliitto ry:n mukaan rikoslain 34 a luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdaksi ehdotettu muotoilu kaippaa vielä täsmennystä. Olennaisen tehtävän määrittelemistä ei voi kuitenkaan jättää yksinomaan oikeuskäytännön varaan.

Amnesty International Suomen osasto ry toteaa, että työryhmän mietinnössä ei määritellä tyhjentävästi olennaisen tehtävän hoitamista eikä aseteta tarkkoja edellytyksiä tehtävän olennaisuudelle. Tämä on laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallista. On tarpeen määritellä vähintään hallituksen esityksessä riittävällä tarkkuudella se, minkälainen toiminta on olennaista ja millä edellytyksillä. Pelkät esimerkit eivät luo tarpeeksi täsmällistä, tarkkarajaista ja ennustettavaa sääntelyä. Toiminnan olennaisuus voi riippua monesta eri seikasta. Kyseinen säännös ei täytä täsmällisen ja tarkkarajaisen rikoslainsäädännön vaatimusta.

Suomen tuomariliitto ry:n mukaan rikoslain 34 a luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdaksi esitetty muotoilu on suhteellisen avoin ja tulkinnanvarainen. Huomattavasti tarkkarajaisempi säännös sisältyy terrorismirikoksia koskevan direktiivin (2017/541) 4 artiklan b kohtaan.

Suomen syyttäjähdistys ry:n mukaan muutos on kannatettava. Näitä olennaisia toimia on vaikea säätää aukottomasti rangaistavaksi muutoin kuin nyt esitetyin tavoin. Mietinnössä esitetty kanta siitä, että pelkkä passiivinen tietyn ryhmän kannattaminen ei täyttäisi ”olennaisen tehtävän” määritelmää, on perusteltu lähtökohta. Mitään yksittäistä toimea ei esitöissä kuitenkaan tulisi kategorisesti sulkea tarkastelun ulkopuolelle. Rangaistavuuden rajaukset tulisi jättää tuomioistuinkäytännön linjattavaksi. Arkipäiväinen toimi voi tietyissä tapauksissa olla terroristiryhmän rikollisen toiminnan kannalta olennainen.

Professori Martin Scheinin pitää erityisesti onnistuneena ehdotusta, jonka mukaan nykyinen rikoslain 34 a luvun 4 § korvattaisiin maltillisesti laajennetulla ja nykyisen säännöksen pohjalta laaditulla säännöksellä terroristiryhmän toimintaan osallistumisesta. Jos Suomessa haluttaisiin kriminalisoida terroristiryhmän pelkkä jäsenyys, tämä edellyttäisi huomattavasti suurempaa muutosta rikoslakiin. Siinä tapauksessa olisi myös luotava menettely, jonka kautta tuomioistuin rikosasian esikysymyksenä päättää, onko jonkin vähintään kolmen henkilön muodostama ryhmä terroristijärjestö.

Rikoslain 34 a luvun 5 § (terrorismin rahoittaminen)

Työryhmän mietinnössä pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että terrorismin rahoittamisena rangaistavaksi tulee myös rikoslain 34 a luvun luvun 5 d §:ssä rangaistavaksi säädettyä ehdotettavan terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen rahoittaminen.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan työryhmän esittämät perustelut jättävät toivomisen varaa. Ongelmallisuutta lisää se, että teot voisivat olla useiden salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen käytön perusteena.

Helsingin käräjäoikeus kiinnittää huomiota siihen, että terrorismin rahoittamista koskeva rangaistusasteikko jää joiltakin osin epäjohdonmukaiseksi eräiden muiden terrorismirikosten asteikkoihin verrattuna. Tämä koskee uuteen 5 d §:ään esitettävää kehottamisrikosta. Työryhmämietinnössä viitattu mahdollisuus alittaa rangaistusasteikko tulee lain tarkoituksen mukaisesti käytännössä sovellettavaksi vain sellaisissa poikkeuksellisissa yksittäistapauksissa, joissa asteikon mukainen rangaistus olisi syystä tai toisesta kohtuuton.

Suomen Asianajajaliiton mukaan rikoslain 34 a luvun 5 ja 5 b §:ään liittyviä muutoksia voi pitää perusteltuina. Liitto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että varsin kaukainen varojen käsittely voi rikoslain 34 a luvun 5 d §:n käytännön soveltamisessa tulla rangaistavaksi huomattavasti ankarammin kuin rahoituksen kohteen oma menettely.

Amnesty International Suomen osasto ry:n mukaan ehdotus vaikuttaa menevän hyvin pitkälle ja jäävän suhteellisen kauas itse päärikoksesta eli terrorismiteosta, kun monenlaiset vaaraa aiheuttamattomatkin teot kriminalisoitaisiin. Erilaisilla rahoitusrikoksilla tulee olla aito ja läheinen yhteys taustalla olevaan terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemiseen. Samat periaatteet koskevat myös matkustamisrikoksia. Kyseisessä tilanteessa ei vaikuta olevan kyse tällaisesta tarpeeksi aidosta ja läheisestä yhteydestä itse terrorismitekoon. Lisäksi Amnesty International Suomen osasto ry toteaa, että julkinen kehottaminen olisi rangaistusarvonsa perusteella vähäpätöisempi kuin sen rahoittamisrikos, minkä ei voida katsoa olevan johdonmukaista. Julkisen kehottamisen rahoittamisen tai sen tekemiseksi matkustamisen rangaistavuus on hyväksyttävää ainoastaan, jos julkisen kehottamisen tunnusmerkistöön lisätään jonkinlainen vaaran lisäedellytys nykyisen sääntelyn mukaisesti.

Rikoslain 34 a luvun 5 b § (matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten)

Työryhmän mietinnössä pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että matkustamisena terrorismirikoksen tekemistä varten rangaistavaksi tulee myös se, että henkilö matkustaa rikoslain 34 a luvun 5 d §:ssä rangaistavaksi säädettäväksi ehdotettavan terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen tekemistä varten.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan työryhmän esittämät perustelut jättävät toivomisen varaa. Ongelmallisuutta lisää se, että teot voisivat olla useiden salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen käytön perusteena.

Suomen Asianajajaliiton mukaan rikoslain 34 a luvun 5 ja 5 b §:ään liittyviä muutoksia voi pitää perusteltuina.

Amnesty International Suomen osasto ry:n mukaan ehdotus vaikuttaa menevän hyvin pitkälle ja jäävän suhteellisen kauas itse päärikoksesta eli terrorismiteosta, kun monenlaiset vaaraa aiheuttamattomatkin teot kriminalisoitaisiin. Erilaisilla rahoitusrikoksilla tulee olla aito ja läheinen yhteys taustalla olevaan terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemiseen. Samat periaatteet koskevat myös matkustamisrikoksia. Kyseisessä tilanteessa ei vaikuta olevan kyse tällaisesta tarpeeksi aidosta ja läheisestä yhteydestä itse terrorismitekoon. Julkisen kehottamisen rahoittamisen tai sen tekemiseksi matkustamisen rangaistavuus on hyväksyttävää ainoastaan, jos julkisen kehottamisen tunnusmerkistöön lisätään jonkinlainen vaaran lisäedellytys nykyisen sääntelyn mukaisesti.

Rikoslain 34 a luvun 5 d § (terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen)

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan uutena terrorismirikoksena säädettäväksi rangaistavaksi terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen seuraavasti:

5 d §

Terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen

Joka joukkotiedotusvälinettä käyttäen tai julkisesti väkijoukossa taikka yleisesti tietoon saatetussa kirjoituksessa tai muussa esityksessä kehottaa tai houkuttelee värväytymiseen terroristiryhmään tai tässä luvussa rangaistavaksi säädetyn rikoksen tekemiseen, on tuomittava *terrorismirikokseen liittyvästä julkisesta kehottamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Jos kehottaminen tai houkutteleminen aiheuttaa sen, että tässä luvussa rangaistavaksi säädetty rikos tai sen rangaistava yritys tehdään, sovelletaan mitä 5 luvussa säädetään osallisuudesta rikokseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että julkinen kehottaminen terroristiseen tekoon on huomioitu myös hallituksen esityksessä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta audiovisuaalisen mediapalveludirektiivin (AWMS) implementoinnin myötä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan työryhmän mietinnön perustelujen valossa on vaikea hahmottaa, mikä välttämätön tarve edellyttää nyt ehdotettua uskriminalisointia jo olemassa olevien kehottamiskriminalisointien lisäksi. Ongelmana pidetään sitä, että nykyisessä laissa edellytään vaaraa tilanteessa, jossa kehottamisrikos työryhmän mukaan joka tapauksessa ”edustaa vaaraa”. Jos vaaraa ei edellytetä eikä kehottamisesta sellaista aiheudu, asian jatkovalmistelussa olisi myös syytä selvittää, mikä välttämätön yhteiskunnallinen tarve edellyttää tällaisen kehottamisen kriminalisointia.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan pelkästään asian kytkeminen terrorismiin ei voine riittää perusteeksi vaarattoman toiminnan kriminalisoinnille. Perusteeksi ei voine riittää myöskään se, että Suomelle vertailuvaltioina läheisten Ruotsin ja Norjan lainsäädännöissä ei edellytetä terrorismirikoksen tekemisen vaaran aiheutumista julkisesta kehottamisesta. Ei vaikuta johdonmukaiselta, että kehottamisrikos olisi ankarammin rangaistava kuin se teko, jonka tekemiseen kehottaminen kohdistuu (terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen). Ongelmallisuutta lisää se, että teot voisivat olla useiden salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen käytön perusteena.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan työryhmän mietintö on jossain määrin vaikeutukintainen. Työryhmän pykäläehdotus näyttäisi perustuvan ajatukseen, että terroristiryhmään värväytymistä ja terrorismirikosten tekemistä koskeviin kehotuksiin ja houkutteeluihin liittyisi jonkinlainen itsestään selvä tai presumoitu vaara. Työryhmän esitys ei ole sananvapauden kannalta ongelmallinen, mutta pykäläehdotuksen perusteluissa voitaneen vielä tarkentaa suhdetta lailliseen sananvapauden käyttämiseen.

Valtioneuvoston oikeuskansleri toteaa selvyyden vuoksi, että hän ei pidä perusteltuna, että rikoslain 34 a lukuun otettaisiin uusia rikostunnusmerkistöjä vain siinä mahdollisessa tarkoituksessa, että päästäisiin näyttämään yleisölle, että käytettävissä olevin viranomais- suorituskyvyin pystytään ”tuottamaan” langettavia tuomioita edes jostakin terrorismirikoksesta. Lisäksi hän toteaa, että terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen rahoittamisesta voitaisiin tuomita selvästi ankarampi rangaistus kuin kehottamisrikoksesta itsestään. Kun rangaistusasteikosta poikkeaminen edellyttää rikoslain 6 luvun 8 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan ”poikkeuksellisia perusteita” ja ”erityisiä syitä”, ei mainittua epä johdonmukaisuutta voida ohittaa pelkästään siihen vetoamalla.

Keskusrikospoliisin mukaan rangaistusasteikkoja pohdittaessa on syytä huomioida poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä asetettu kolmen vuoden rangaistusmaksimivaatimus luovutettaessa tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain (582/2019) nojalla hankittuja tietoja suojelupoliisilta keskusrikospoliisille. Keskusrikospoliisi esittää harkittavaksi, että rangaistusasteikkoa muutetaan vastaamaan tätä tiedon luovuttamisen alarajaa ja siten asteikon nostamista kolmeksi vuodeksi.

Poliisihallitus yhtyy niihin perusteluihin, joiden johdosta on perusteltua täydentää rikoslain terrorismirikoksia koskevia säännöksiä. Erottelu terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn julkiseen kehottamiseen on toivottu muutos. Olisi hyvä kiinnittää huomiota konkreettisiin esimerkeihin, mitä ”vakavasti otettavat” ja ”tyypillisesti vaaralliset kehottamisteot” käytännössä tarkoittavat ja eroavatko ne miten rikoslain 17 luvun 1 §:ssä säädetyistä teoista muuten kuin, että niiden taustalla olisi terroristinen tarkoitus. Mietinnössä esitettyyn vaarakriteerien arviointiin olisi hyvä vielä kiinnittää erityistä huomiota myös täsmällisyyden ja tarkkarajaisuusvaatimusten näkökulmasta. Terrori-iskujen vahingollisuuden ja näistä seuraavan kehottamisteon erityisen paheksuttavuuden vuoksi abstraktista vaaran aiheuttamisen harkitsemista osana tunnusmerkistöä olisi pidettävä hyväksyttävänä, vaikkakin se lähestyneekin rikosoikeudellisille periaatteille vierasta niin sanottua ankaraa vastuuta. Vaaranaiheuttamisen edellytysten poistaminen helpottanee näytön hankkimista käsillä olevilla rikoksissa. Erityisesti alkuvaiheen valmistelusta näytön saaminen on usein haasteellista. Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, ettei terroristisessa tarkoituksessa julkista kehottamista ole käsitelty mietinnössä oikeushenkilön rangaistusvastuun kannalta, vaikkakin rikoslain 34 a luvun 8 § sisältää yleisen säännöksen oikeushenkilön rangaistusvastuusta.

Turun hovioikeuden mukaan kyseessä olisi sananvapauden rajoitus, mikä korostaa tarvetta sääntelyn tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen. Jonkin verran tulkintavaikeutta saattaisi ilmetä sen osalta, milloin julkisessa keskustelussa esimerkiksi epäsuorasti tai vihailevasti esitetty lausunto olisi arvioitava nimenomaan kehottamiseksi tai houkuttelemiseksi. Pykälän sanamuodon mahdolliset tulkintahaasteet liittyisivät todennäköisesti siihen, milloin kysymys olisi nimenomaisesti terrorismirikoksiin liittyvästä kehottamisesta tai houkuttelemisesta, eikä jostakin teonkuvaukseltaan pykälää lähellä olevasta toisesta rikoksesta. Tämänkin rikoksen kohdalla tietoisuuden ja sitä kautta tahallisuuden arviointi vaikeutuisi tilanteissa, joissa terroristiryhmällä olisi ainakin ulkopuolisen näkökulmasta terroristisen toiminnan sijasta tai lisäksi jokin muu tai rinnakkainen keskeinen tarkoitus toiminnalleen. Myös tämän rikoksen kohdalla terroristiryhmän syntyhetken tai jonkin yhteenliittymän terroristiryhmäksi muuttumisen ajankohdan määrittäminen loisi vaikeutta tahallisuuden ja tekoajan arvioimiseen.

Helsingin käräjäoikeuden mukaan työryhmämietinnössä viitatus kaltaiset, lainsoveltajaa ohjaavat tarkennukset tulisi jatkovalmistelussa mahdollisesti annettavan hallituksen esityksen perusteluissa esittää tunnusmerkistön mukaisuutta koskevien mahdollisten tulkinnanvaraisuuksien varalta. Perusteluissa on nyt mainittu vain, että tarkoitus on saattaa rangaistaviksi nimenomaan vakavasti otettavat ja tyypillisesti vaaralliset kehottamisteot. Tulkinnanvaraisuutta saattaa tulla sen suhteen, mikä on tyypillisesti vaarallista, vakavasti otettavaa julkista kehottamista terrorismirikoksiin.

Etelä-Suomen syyttäjälue toteaa ehdotettavan muutoksen olevan sinänsä kannatettava. Tulevassa lainvalmistelutyössä olisi syytä tarkentaa, miksi ei voida pitää perusteltuna edellytystä, jonka mukaan teko aiheuttaa vaaran rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisestä tai muuten selvästi vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Rangaistusasteikkojen osalta voidaan todeta tiettyä epäjohdonmukaisuutta, kun rangaistusasteikko ehdotettuun terrorismirikoksiin liittyvään julkiseen kehottamiseen olisi ankarampi kuin itse kehottamisrikos.

Suomen Asianajaliitto katsoo, että uuden pykälän lisäämistä lakiin voidaan pitää perusteltuna, vaikka liiton näkemyksen mukaan toimeksiannossa esitettyihin tavoitteisiin olisi ollut mahdollista päästä myös täsmentämällä voimassa olevaa rikoslain 17 luvun 1 §:ää.

Amnesty International Suomen osasto ry toteaa, että kriminalisoinnin tarpeellisuutta ja välttämättömyyttä arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota YK:n ihmisoikeustoimikunnan erityisraportoijan tehtävää ihmisoikeuksien suojelusta terrorismin vastaisessa toiminnassa hoitaneen Martin Scheininin suosituksiin vuodelta 2010. Niiden mukaan rangaistavaa tulisi olla julkinen kehottaminen terrorismirikoksen tekemiseen, kun tämä kehottaminen aiheuttaa vaaraa, että kyseinen rikos toteutuu. Myös kansallista turvallisuutta, ilmaisu- ja tiedonsaantia koskevien Johannesburgin periaatteiden mukaan julkisen

kehottamisen kriminalisoinnissa tulisi edellyttää vaaraelementtiä. Työryhmän mietinnössä ei riittävässä määrin perustella sitä, miksi näistä kansainvälisistä suosituksista päätetään poiketa ehdottamalla julkisen kehottamisen kriminalisointia ilman vaaraedellytystä. Muutoinkin tulee huomioida, ettei terrorismirikoksia varten ole suotavaa rakentaa ylimääräistä erityissääntelyä tilanteissa, joissa teon rangaistavuus toteutuu jo yleisen rikosoikeudellisen sääntelyn avulla.

Suomen tuomariliitto ry toteaa, että terrorismirikoksia koskeva erillinen säännös laajentaisi tuntuvasti kriminalisoinnin alaa, koska siinä ei edellytetä konkreettisen vaaran aiheuttamista. Erillisen sääntelyn ongelmat eivät välttämättä poistu mietinnössä esitetyillä huomiolla. Lisäksi on huomattava, että säännöksen perusteella on mahdollista määrätä perusoikeuksiin pitkälle menevistä pakkokeinoista. Liitto esittää harkittavaksi, että erillistä säännöstä julkisesta kehottamisesta terrorismirikoksiin ei rikoslakiin otettaisi, jolloin asiaa arvioitaisiin jatkossakin rikoslain 17 luvun 1 §:n perusteella.

Suomen syyttäjähdistys ry toteaa, että esitys on kannatettava. Uusi rangaistussäännös täyttäisi terrorismirikoslainsäädännössä olevan, joskin vaikeasti hahmotettavan aukon. Uusi rangaistussäännös voi tuoda mukanaan uusia tulkintakysymyksiä säännöksen suhteesta erityisesti terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn julkiseen kehottamiseen ja värväysrikokseen. Radikaalia terroristiseen rikokseen tai värväytymiseen kannustavaa vihapuhetta avoimissa tietoverkoissa levittävä henkilö tulee saada sanomisistaan vastuuseen riippumatta siitä, mitä seurauksia terroristisella vihapuheella on ollut.

Professori Martin Scheininin mukaan ehdotus rikoslain 34 a luvun uudeksi 5 d §:ksi on itsessään ongelmallinen ja sitä ei tulisi ehdotetussa muodossaan säätää laiksi. Säännösehdotus on paitsi perustuslain 8 §:n legaliteettivaatimuksen myös perustuslain 12 §:n sananvapaussäännöksen vastainen. Säännösehdotus menisi pitemmälle kuin EU-direktiivin 2017/541 5 artikla. Työryhmän laatimat yksityiskohtaiset perustelut ehdotetulle säännökselle ovat sisäisesti ristiriitaiset, kun sivulla 95 säännösehdotuksen sisältö selostetaan oikein, mutta heti sivulla 96 säännöksen soveltamiseen sanotaan liittyvän ehtoja, joita ei ole kirjattu itse säännösehdotukseen.

3.2 Pakkokeinolain 10 lukua koskevat muutosehdotukset

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan luvun säännöksiin tehtäviksi terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen edellyttämät muutokset. Mainittu rikos lisättäisiin sillä edellytyksellä, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta, keinon käytön perusteeksi telekuuntelua, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua koskeviin säännöksiin. Ilman mainittua edellytystä terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen lisättäisiin televalvonnan käytön perusterikokseksi. Lisäksi telekuuntelua ja asuntokuuntelua koskeviin säännöksiin tehtäisiin muutokset, jotka johtuvat siitä, että terroristiryhmän toiminnan edistämisen rikosnimike muutettaisiin terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi.

Helsingin käräjäoikeus kannattaa niitä muutosesityksiä, jotka työryhmämietinnössä on esitetty tehtäväksi pakkokeinolain 10 lukuun.

Suomen Asianajajaliitto pitää huolestuttavana työryhmämietinnöstäkin ilmenevää tarvetta laajentaa esitutkintaviranomaisten käytössä olevien pakkokeinojen valikoimaa yli pakkokeinolaista ilmenevien, rikoksen vähimmäisrangaistukseen perustuvien normien. Suomen Asianajajaliitto pitää huolestuttavana sitä, että mm. esitutkintaviranomaisten oikeutta telekuunteluun ja -valvontaan on johdonmukaisesti laajennettu yhä lievemmin rangaistavaksi määrättyjen rikosten pakkokeinovalikoimaan.

Suomen tuomariliitto ry toteaa pakkokeino- ja poliisilakia koskevassa esityksessä huomion kiinnittyvän siihen, että perusoikeuksiin tuntuvasti puuttuvia pakkokeinoja olisi mahdollista käyttää myös verraten lievästi rangaistavien terrorismirikosten kohdalla, jos ”teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta”. Tämänkaltaisen odotettavissa olevan rangaistuksen arvioiminen pakkokeinoista päätettäessä on vaikea toteuttaa ja se mahdollistaa pakkokeinojen käytön tosiasiallisesti matalalla kynnyksellä.

3.3 Poliisilain 5 lukua koskevat muutosehdotukset

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan luvun säännöksiin tehtäviksi terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen edellyttämät muutokset. Mainittu rikos lisättäisiin sillä edellytyksellä, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta, keinon käytön perusteeksi rikoksen paljastamista, telekuuntelua, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua koskeviin säännöksiin. Ilman mainittua edellytystä terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen lisättäisiin televalvonnan käytön perusterikokseksi. Lisäksi rikoksen paljastamista ja telekuuntelua koskeviin säännöksiin tehtäisiin muutokset, jotka johtuvat siitä, että terroristiryhmän toiminnan edistämisen rikosnimike muutettaisiin terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi.

Helsingin käräjäoikeus kannattaa niitä muutosesityksiä, jotka työryhmämietinnössä on esitetty tehtäväksi poliisilain 5 lukuun.

Suomen tuomariliitto ry toteaa pakkokeino- ja poliisilakia koskevassa esityksessä huomion kiinnittyvän siihen, että perusoikeuksiin tuntuvasti puuttuvia pakkokeinoja olisi mahdollista käyttää myös verraten lievästi rangaistavien terrorismirikosten kohdalla, jos ”teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta”. Tämänkaltainen odotettavissa olevan rangaistuksen arvioiminen pakkokeinoista päätettäessä on vaikea toteuttaa ja se mahdollistaa pakkokeinojen käytön tosiasiallisesti matalalla kynnyksellä.

3.4 Lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käyttöä koskeva muutosehdotus

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain 3 §:n 6 kohdan muuttamista niin, että terrorismirikoksen määritelmä kattaa myös rikoslain 34 a luvun 5 d §:ssä rangaistavaksi säädettäväksi ehdotettavan terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen.

Keskusrikospoliisin mukaan on tarkoituksenmukaista, että julkinen kehottaminen terrorismirikokseen sisällytetään terrorismirikoksen määritelmään. Keskusrikospoliisi kiinnittää huomiota siihen, että EU:n komissio on huomauttanut PNR-direktiivin kansallista implementointia koskien siitä, että matkustajarekisteritietolaki ei suoraan kata terroristisessa tarkoituksessa tehtyä ryöstöä tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyä kiristystä. Komission huomautuksen perusteella on syytä harkita, tulisiko terroristisessa tarkoituksessa tehty ryöstö ja terroristisessa tarkoituksessa tehty kiristys kriminalisoida erillisinä rikosnimikkeinä rikoslain 34 a lukuun.

4 Lainsäädäntömuutosten vaikutukset

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa telepakkokeinoja koskeviin ehdotuksiin liittyen, että kustannuksia teleyrityksille syntyisi mahdollisesti lähinnä yksittäisissä toimenpiteissä. Järjestelmien muutoksiin liittyviä merkittäviä kustannuksia ei ennakoida syntyvän. Tosiasiallisia kustannusvaikutuksia ei voida tässä vaiheessa arvioida tarkemmin. Mikäli julkiseen kehottamiseen liittyviä telepakkokeinopyyntöjä ennakoidaan syntyvän runsaasti, on huomioitava, että tämä aiheuttaa toimenpidekustannuksien kasvua teleyrityksissä.

Poliisihallitus arvioi, että ehdotettujen lainmuutosten myötä on epävarmaa, kasvaako poliisin työmäärä. Mahdollisia resurssivaikutuksia tulisi arvioida myös jälkikäteen, kun lainsäädäntö on voimassa.

Suomen tuomariliitto ry kiinnittää huomiota siihen, että rikoslain 34 a luvun rikosten käsittely edellyttää tuomioistuimelta muita rikosasioita suurempaa panostusta. Tämän vuoksi voimavarojen riittävyyttä tulisi aktiivisesti seurata ja kehitellä toimenpiteet, joilla yksittäisen terrorismiasian tultua vireille resurssien riittävyys saadaan kyseisessä tuomioistuimessa pikaisellakin aikataululla turvattua.

Suomen syyttäjähdistys ry:n mukaan yksittäinen terrorismirikostutkinta vie merkittävän määrän resursseja muulta esitutkinnalta. Viranomaisten resurssivaje ei saa muodostua syyksi olla käynnistämättä esitutkintoja asioissa, joiden tutkimiseen Suomi on sitoutunut.

5 Muut lausunnoissa esiin nostetut asiat

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että terrorismirikosten säätely kokonaisuudessaan on varsin kompleksinen, joten tarve sen kokonaistarkasteluun voisi olla olemassa. Terrorismirikollisuuden kansainvälistä ulottuvuutta tulisi jatkotarkastelussa huomioida laajempaan ja moniulotteisempaan kokonaisuutena huomioiden esimerkiksi kyberrikollisuus. Myös kyberrikollisuuden osalta voi tulla kyseeseen osallistumisrikos tai julkinen kehottaminen. Kyberterrorismin ja sen yritysten määrä on maailmanlaajuisesti kasvanut ja trendin oletetaan jatkuvan.

Sisäministeriö toteaa rikoslain 34 a luvun rangaistussäännösten kokonaistarkastelulle olevan tarve. Ministeriö kannattaa kokonaistarkastelun mahdollisimman pikaista aloittamista.

Ulkoministeriö korostaa tarvetta terrorismirikoksia koskevan säätelyn kokonaisarvioon erillisessä lainsäädäntöhankkeessa. Lisäksi olisi syytä arvioida esimerkiksi vuoden 2002 puitepäättökseen täytäntöönpanon yhteydessä tehtyä ratkaisua, jonka mukaan rikoslain 34 a luvussa rangaistaviksi säädetyt terrorismirikokset ovat kansainvälisiä rikoksia.

Valtioneuvoston oikeuskansleri toteaa, että hän on jo terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta antamassaan lausunnossa korostanut tarvetta sekä sellaiselle terrorismirikossäännösten vertailevalle tarkastelulle, jonka työryhmä on nyt alustavasti suorittanut, että tuota huomattavasti laajemmalle terrorismirikossääntelyn ja sen käytännön toimivuuden kokonaisarviointille. Hän korostaa tarvetta sisällyttää kokonaisarviointiin säätelyn käytännön toimivuus ja rikosvastuun toteuttamiseen liittyvä eri viranomaisten tiedonkulku, samoin kuin muitakin terrorismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan kannalta olennaisia kysymyksiä, joilla on yhteys rikosoikeuteen.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan säätämisperusteluissa olisi tarpeen tuoda esiin myös se, että rikoslain johdonmukainen ja sovellettavissa oleva kokonaisuus edellyttää perustuslain 8 §:ssä säädetyin rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ja siihen kuuluvan tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden sellaista tulkintaa, että ei ajauduta

tarpeettoman kasuistisiin sääntelyihin. Säättämisyjärjestysperusteluissa voisi olla lisäksi koottu arvio siitä, että kaikki valtiosääntöiset kriminalisointiperiaatteet täyttyvät.

Keskusrikospoliisi jakaa sen huolen, että sääntely on hyvin kerrostunutta ja kokonaisuutena se voi vaatia uudelleen arvioimista. Keskusrikospoliisi toivoo, että sääntelyllä selkiytettäisiin nykytilannetta terrorismirikosten esitutkinnan aloittamista koskevien säännösten ja erityisesti sen osalta, tarvitaanko ja missä tilanteissa esitutkinnan aloittamiseen valtakunnansyyttäjän syytemääräys. Lisäksi poliisilla tulisi olla oikeus tiettyjen vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi suorittaa paikkaan kohdistuva etsintä, josta voitaisiin ilmoittaa epäillylle vasta jälkikäteen.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, ettei työryhmän mietinnössä ole juuri lausuttu terroristisessa tarkoituksessa tehtävästä väkivaltamateriaalin levittämisestä. Myös sellaisen levittämisen kriminalisointia tulisi harkita. Lisäksi keskeinen toimivaltuuspuute (jälkikäteen ilmoitettava etsintä) tulisi arvioida tässä yhteydessä tai viimeistään RL 34 a luvun kokonaistarkastelun yhteydessä. Poliisilla tulisi olla oikeus tiettyjen vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi suorittaa paikkaan kohdistuva etsintä, josta voitaisiin ilmoittaa epäillylle vasta jälkikäteen.

Poliisihallitus esittää kannanottonsa rangaistusasteikkotarkastelulle tarpeellisesta kokonaisvaltaisesta arvioinnista. Rangaistusasteikkojen suhdetta toisiinsa ei ole missään vaiheessa arvioitu kokonaisvaltaisesti. Poliisihallitus kannattaa RL 34 a luvun kokonaistarkastelua myöhemmässä vaiheessa. Terrorismirikosten tutkinnan aloittamiseen liittyvää päätöksentekotoimivaltaa tulisi myös selkeyttää. Poliisihallitus esittää, että terrorismirikossääntelyn kokonaisarvioinnin yhteydessä tarkasteltaisiin myös tähän liittyvät rikoslain 1 luvussa säädetyt toimivalta-perusteet. Poliisi ei ole saanut useissa tapauksissa valtakunnansyyttäjän toimiston lupaa esitutkinnan aloittamiseen. Kysymys on siitä, onko poliisilla toimivalta tutkia ilman syyttäjän syytemääräystä terrorismirikosasiaa, jolla on yhteys ulkomaille.

Suojelupoliisi pitää tärkeänä, että rikoslain 34 a luku otetaan suunnitellulla tavalla tarkasteltavaksi myös kokonaisuutena perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan (PeVL 37/2016 vp, PeVL 56/2016 vp ja LaVM 4/2018 vp) tarkoittamalla tavalla. Koska terrorismirikossääntelyä on täydennetty useaan otteeseen, on tästä seurannut se, että sääntelystä on tullut kokonaisuutena monimutkainen. Nykysääntelyn monimutkaisuus on voinut osaltaan vaikuttaa siihen, että Suomessa on tuomittu terrorismirikoksesta vain kerran.

Rajavartiolaitoksen esikunta (sisäministeriön rajavartio-osasto) pitää perusteltuna ja tarpeellisena, että työryhmämietinnössä esitetysti esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Etelä-Suomen syyttäjälue toteaa, että rikoslain 34 a luvun säännökset terrorismirikoksista voidaan kokea jokseenkin vaikeaselkoisiksi. Luvun säännösten selkeyttämistä mahdollisessa kokonaisuudistuksessa voidaan pitää kannatettavana luvun monimutkaisuuden ja vaikeaselkoisuuden takia.

Suomen Lakimiesliitto ry pitää tarkoituksenmukaisena, että terrorismirikosten osalta käynnistetään mahdollisimman nopealla aikataululla säännösten kokonaisarviointi, jolloin yksittäisten muutosten tekemisen tarve säännöksiin vähenisi. Kokonaisarvioinnin tarkoituksenmukaisuudesta kertoo esimerkiksi se, ettei terrorismirikosten rangaistusasteikkojen suhdetta toisiinsa ole laajamittaisesti arvioitu. Kokonaisuudistus mahdollistaisi parhaiten kansainvälisten veloitteiden ja laillisuusperiaatteen noudattamisen sekä vähentäisi tarvetta poliittisesta paineesta johtuvien yksittäisten pykälämuutosten tekemiselle.

Amnesty International Suomen osasto ry katsoo, että rikoslain terrorismirikoksia koskevia säännöksiä on syytä selkeyttää. Suomessa terrorismirikoksia koskeva lainsäädäntö on luotu usealla eri kerralla, ja siitä on muodostunut monimutkainen ja vaikeaselkoinen kokonaisuus.

Suomen syyttäjähdistys ry:n mukaan on helppo yhtyä työryhmämietinnössä todettuun näkemykseen terrorismirikoksia koskevan erityisesti sääntelyn selkeyttämiseen liittyvän rangaistussäännösten kokonaisarvioinnin tarpeesta. Rikoslain terrorismirikoksia koskeva luvusta on lukuisten uudistusten myötä muodostunut vaikeaselkoinen kokonaisuus. Luvun rikossäännösten ymmärtäminen tyydyttävissä määrin edellyttää lainsäädäntöhistorian ja lainsäädäntömuutosten taustalla kulloinkin olevan kansainvälisen oikeuslähdeaineiston tuntemista. Vaikeasti ymmärrettävyyden lisäksi rangaistussäännökset ovat keskenään epä johdonmukaisia (esimerkiksi mietinnössä esitetyn terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen rangaistusasteikko ja kehottamisen rahoittamisen rangaistusasteikko).

Suomen syyttäjähdistys ry:n mukaan terrorismirikosten kansainvälinen ulottuvuus tulisi ottaa myöhemmässä kokonaistarkastelussa nyt mietinnössä kuvattua laajempaan ja moniulotteisempaan tarkasteluun. Työryhmämietinnön johtopäätökset ja erityisesti niiden perustelut herättävät kysymyksen siitä, ovatko nykyiset toimivaltasäännökset ja käytännön järjestelyt riittävän selviä vai ovatko ne omiaan aiheuttamaan epäselvyyksiä esitutkinta-, lainkäyttö- ja muissa viranomaisissa. Aidosti vakavissa kansainvälisissä ulkomailla tapahtuneissa rikoksissa syyttäjän harkinnan merkitys korostuu. Syyttäjän tulisi aina osallistua ulkomailla tehdyksi epäillyissä terrorismirikoksissa harkintaan ja viime kädessä päättää, käynnistetäänkö asiassa esitutkinta vai ei.

Suomen syyttäjähdistys ry toteaa lisäksi, että jatkovalmistelussa tai myöhemmässä kokonaistarkastelussa tulisi avoimesti pohtia myös muita rikosoikeudellisia keinoja ns. vierastaistelijakysymyksen ennaltaehkäisemiseksi. Tehokas keino olisi pyrkiä

ennaltaehkäisemään konfliktialueille matkustaminen. Tulisiko Norjan ja Tanskan mallien mukaiset rikossäännökset matkustamisesta konfliktialueelle ja osallistumisesta tiettyihin konflikteihin ottaa myöhemmässä kokonaisarvioinnissa (jälleen) avoimesti pohdittavaksi?

Lapin yliopisto (professori Minna Kimpimäki) toteaa pitävänsä ehdotettuja lainmuutoksia parempana, että terrorismirikoksia koskevaa lainsäädäntöä uudistettaisiin tässä vaiheessa yksittäisten uudistusten sijaan kokonaisuutena. Terrorismirikoksia koskevaan lukuun on tehty useita muutoksia sen säätämisen jälkeen ja kokonaisuus on näiden muutosten seurauksena muodostunut monimutkaiseksi ja vaikeasti hallittavaksi. Kokonaisuudistus olisi yksittäisiä muutoksia parempi vaihtoehto myös siksi, että se mahdollistaisi rangaistusasteikkojen kokonaistarkastelun. Nyt terrorismin rahoittamista koskevien säännösten rangaistusasteikot eivät ole kaikilta osin johdonmukaisia muiden terrorismirikosten rangaistusasteikkojen kanssa. Rangaistusasteikon alittaminen on tarkoitettu yksittäistapaukselliseksi keinoksi puuttua tilanteisiin, joissa asteikon mukainen rangaistus olisi kohtuuton, eikä niinkään tavaksi korjata lainsäädännön epä johdonmukaisuuksia.

Professori Martin Scheininin mukaan rikoslain 34 a luku on kokonaisuudistuksen tarpeessa, ja tuo uudistus tulisi aloittaa laatimalla uusi terrorismin tai terroristisen tarkoituksen määritelmä.

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-870-7 (PDF)